

A

BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904. évi szeptember hó 8-ik napján Nagyváradon

SULYOK ISTVÁN esperes és RITOÓK ZSIGMOND
egyházmegyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

**RENDES KÖZ- ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.**

KIADTA:

A Z E G Y H Á Z M E G Y E.

NAGYVÁRAD,

NYOMÁTOTT LABZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1904.



6-178

A
BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1904. évi szeptember hó 8-ik napján Nagyváradon

SULYOK ISTVÁN esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklete mellett tartott

RENDES KÖZ- ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :
A Z E G Y H Á Z M E G Y E.



NAGYVÁRAD,
NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1904.



Å bihari ev. ref. egyházmegye 1904. szeptember 8-án Nagyváradon tartott közgyűlésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak :

E l n ö k ö k : *Sulyok* István esperes, *Ritoók* Zsigmond gondnok.

A tisztviselői karból : Csillag Lajos, Szemes László, Nádudvari Lajos, Csák Máté, egyházi ; Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor, Dr. Miskolczy Ferencz világi tanácsbírák. Zsigmond Ferencz közpénztárnok, Tatár Zoltán, Hegyesi Pál világi, Veres István, Lévai Mihály egyházi jegyzők.

Lelkészek : Konrád Géza, Bokros Benedek, Bethlendi Sándor, Nánási Imre, Csernák Béla, Holkó József, Bugyi Sándor, Surányi Lajos, Major Gyula, Sziki Ádám, Leelössy István, Bedő Károly, Szabó István, Domokos Károly Rigó Lajos, Séra Ferencz, Szatmári László, Molnár Vincze.

A tanítói karból : Pércsi Lajos, Eszenyi Károly, Gerencsér József, Súlyom József.

Az egyházak képviselőiben : Bary József, Füredi László Nagyvárad, Szabó Lajos Less, id. Varga Károly Bojt, Nagy Károly N.-Szántó, Székely János M.-Telki, Mersány Elek M.-Kereki — és számos hallgatók.

44. szám. Esperes buzgó imádsádságban kéri az Isten áldását a közgyűlés tanácskozására s egyetemes egyházunk és hazánk virágzására :

szívélyes üdvözléssel a gyűlést megnyitja.

45. szám. Az egyházak képviselői megbízó leveik bemutatása utánigazoltatnak.

46 szám. Elnöklő esperes megnyitó beszédében elismeréssel méltatja az elhunyt egyházmegyei tanácsbírónak, Bíró János örvéni lelkésznek áldásos működését, buzgó munkásságának érdemeit.

A közgyűlés a puritán becsületességű, hivatását odaadó hűséggel teljesítő lelkész, egyházmegyénk érdekeinek szolgálatában fáradhatlan tisztviselő, érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti s életrajzának megírására egyik lelkésztársát Esperes útján felszólítani határozza.

47. szám. Esperes megnyitó beszédében is rámutat azon nagy veszteségre — a mit jelentésében is kiemel — a mely Nadányi Miklós debreczeni, dr. Hajnal István békés-bánáti és Horthy István heves-nagykunsági volt egyházmegyei gondnokok elhalálozásával nemcsak az illető egyházmegyéket, hanem az egész magyar református egyházat sujtotta, mert ők nemcsak azoknak voltak diszei, hanem egyetemes egyházunk iránti lángoló szeretetők, buzgó, önfeláldozó munkásságuk mindnyájunknak méltó büszkeségévé emelte őket.

A közgyűlés elnökével együtt érezi a pótolhatatlan veszteséget s midőn e jelesek érdemét jegyzőkönyvének lapjain méltatva megörökíti; felkéri az elnökséget, hogy a debreczeni, békés-bánáti és heves-nagykunsági egyházmegyékhez részvétátiratot intézzon s az egész bihari egyházmegye igaz fájdalmát tolmácsolja.

48. szám. Az egyházi törvények értelmében az időszaki tanács évenkénti megalakítása rendeltetvén:

az időszaki tanács közfelkiáltással következőleg alakittatik meg: rendes tagokul; Csák Máté egyházi, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád világi tanácsbírák; póttagokul; Nádudvari Lajos és Szemes László egyházi, Kiss Elek világi tanácsbírák választottak meg.

49. szám. Biró János elhalálozásával az Országos lelkészgyámintézet vizsgáló bizottságában megüresült helyre —

Nádudvari Lajos tanácsbíró megválasztatik.

50. szám. Olvastatik az esperesi jelentés, mely az egyházmegye valláserkölcsei állapotának hű képét tárja a közgyűlés elébe a következőkben:

190
tain
stru
tapa
az
részt

egyh
olya
nak
előre

közé
dele
egyh
—

gyar
csak
Ván

ház
hetel
nem
dele
hetel

heter
egys
húsv
vacso
csen
száld

Pár
életv
való
25 e
melle

Beteg
mind
úrvac

25 eg

Nagytiszt. s tekint. egyházmegyei közgyűlés!

Időszaki esperesi jelentésében mindenekelőtt egyházmegyénk 1903. évi szellemi és anyagi állapotáról kívánok beszámolni. Adataimat, a melyekből egyházaink bel- és küléletének képe megkonstruálható, — részint az egyházlátogatás alkalmával szerzett közvetlen tapasztalatból, részint pedig azon jegyzőkönyvekből meritem, melyek az egyházvizsgálatot teljesítő küldöttségeknek a presbiteriumok részéről átadattak. Ezek szerint:

I. A valláserkölcsei állapot

egyházainkban megnyugtatónak jelezhető. Ha fordultak is elő itt-ott olyan tünetek, melyek a valláserkölcsei érzék elhalványodására hagynak következtetni; de legtöbb egyházunkban a fejlődésnek és előrehaladásnak jelei kétségbe nem vonhatók.

A vasárnapi isteni tiszteletet 22 egyházban szép-, 19-ben közép- és 1-ben csekély számmal gyakorolják híveink. Vasárnap délelőtt egyházmegyénk mind a 42 egyházában hitelveink szerinti egyházi beszéd, — délután pedig 20 egyházban kátémagyarázat, — 14-ben káté- és biblia-magyarázat felváltva, — 2-ben kátémagyarázat vagy könyörgés, — 4-ben könyörgés tartatik. Lessen csak úrvacsoraosztási vasárnap délután van isteni tisztelet, míg Vánesodon soha.

Hétköznap délelőttjén mindennap tartatik könyörgés 19 egyházban; 9-ben akkor, ha hívek jelennek meg; kizárólag bűnbánó heteken 6; csak a hét bizonyos napján 3 egyházban; egyáltalában nem tartatik hétköznapi isteni tisztelet 5 egyházban. Hétköznap délelőtti isteni tisztelet van Fugyiban minden szombaton; bűnbánó hetekben 3 egyházban; a többiben soha.

Biblia-magyarázat tartása gyakorlatban van adventtől húsvétig hetenként kétszer Nagyváradon; csak az adventi hetekben hetenként egyszer 23, — kétszer 6 egyházban; újbóli úrvacsora osztástól húsvétig hetenként egyszer 1 egyházban; az ugynevezett bőjti úrvacsora-osztásig az adventi hetektől elkezdve, 5 egyházban. Nincsen soha 6 egyházban, u. m.: Fugyi-Vásárhelyen, Hegyközsáldobágyon, Kísszántón, Lessen, Nagyszántón és Réven.

A konfirmációoktatásban minden 12 éves gyermek részesül. Pár helyen előfordult az az eset, hogy néhány gyermek a 12-ik életév eltelté előtt is konfirmáltatott; mely törvényellenes eljárástól való tartózkodásra az illető lelkészek figyelmeztetve lettek. Az oktatást 25 egyházban a lelkészek, 17-ben pedig a lelkészek irányítása mellett tanítók teljesítik.

Az 1903-ik év folyamán úrvacsorával élők száma 33824 volt. Betegeknek az úrvacsora kiszolgáltató; még pedig 20 egyházban mindannyiszor, a mikor csak kívántatott, 22-ben azonban a rendes úrvacsoraosztási napokon.

Egyházmegyénk területén sectáriusok és felekezeten kívül állók 25 egyházban találhatók. Nazarénusok 6 egyházban vannak; szám-

szerint 50; baptisták 12 egyházban 234-en (Mezőkeresztes és Nagyvárad számszerűleg nem mutatván ki) s felekezeten kívül állók 15 egyházban 325-en. Sajnálattal konstatálható, hogy a felekezetenkívül állók száma a múlt évihez képest növekedett, mivel Biharon az egyházi adóteher miatt mintegy 43-an hagyták el apáik vallását.

Az egyházi szertartások mellőzése szinte előfordult; még pedig a keresztelest mellőzték 7 egyházban 17 esetben; a temetést 9 egyházban 21 esetben és az esketést 12 egyházban 15 esetben. Habár az egyházi szertartások mellőzésének esetszáma a múlt évinél valami csekélységgel magasabb: ebből a helyzet rosszabbodására alig lehetne jogosan következtetni, mivel figyelemre méltóbb emelkedést e tekintetben azon gyülekezetekben, a hol e baj már éveken keresztül megvolt, — észlelni nem lehet.

Visszas házastársak lelkeszi békéltetésre 15 egyházban jelentkeztek, mintegy 33 pár. Többen tehát 15 párral, mint az előző esztendőben. Vadházasságban 283 egyén él; kevesebb a múlt évinél 56-al. Megemlítvén, hogy 38 egyház között Nagyvárad számszerűleg kimutatást a vadházások számáról nem adhat. A télekszámhoz viszonyítva feltűnő a vadházások száma; mintegy 40 Csökmön.

A szegényekről való gondoskodás 17 egyházban a törvény inteniójának megfelelően történik; nincsen végrehajtva az egyh. törvény 25 egyházban, részint azért, mivel 10 egyházban a község látja el a szegény-ügyet, részint, mert több helyen segélyezendő szegények nincsenek.

A szegény iskolás gyermekek tandijelengedésben részesültek 23 egyházban. Mintegy 160 gyermek 613 kor. 14 fillér tandijelengedést nyert. 15 egyházban tankönyvvel, ruhával láttatott el 117 szegény gyermek, körülbelül 566 kor. 77 fillér értékben.

A kegyes adományok és hagyományok összege 10.384 kor. 99 filér és 1 véka buza. Egyházanként részletezve a következő:

1. **Ártánd.** Tolvaj Sándor presbyter és felesége a templomban egy üveges ajtót készíttetett 60 korona értékben. Szőke Imre gondnok és Molnár Mihály presbyter egy-egy ízben bort adott az úrasztalához, egyenként 5 kor. 40 fill. értékben. Tolvaj Margit úrasztalára kenyeret adott 4 kor. értékben. Özv. Szendrei Imréné emlékére 20 kor., Tolvaj Margit emlékére 2 kor., Kozák József emlékére 10 kor., Gy. Nagy Lídia emlékére 2 kor. adomány folyt be nevezettek családjaitól a hagyatéki pénztár javára. Összes érték: 103 kor.

2. **B.-Szt. Márton.** Úrasztalához kenyeret és bort adtak: Szilágyi Imre, Pozsgai Lajos, Törzsök János, Tikász Mihály, Szilágyi László, K. Nagy Sándor 12 kor. értékben. Közzükségletre: Elöljáróság 24 kor. Orgona alapra: Elöljáróság 4 kor., Veress Károly építőmester 8 kor. 83 fill., Törzsök János 1 kor., Bogdán János 2 kor. Szegényalapra: Közbirtokosság 3 kor. 86 fill. Új harangra: Mészáros Mihály és neje, Nagy Zsófia újabban 442 kor. 45 fill., özv. Demkó Józsefné újabban 40 kor., Leszkay János r. kath. földbirtokos 50 kor., Leszkay Gyula orsz. képviselő 50 kor., Vajna testvérek Zsákáról 60 kor., id. Dancsházi László 30 kor. 80

fill.,
kor.
ház
kor.
gör.
ifj.
taln
kor.
zsök
10 l
kor.
házi
Ver
14

kozt
bort
Sán
roly
kész
mán

nosi
Her
özv.
Bor
gyer
Bog
dalm

kor.
sen

kor.
Bak
Kov
Varg
nyér

40 l
véka
fill.,
Bal
Erzs
2 k

fill., id. Szilágyi Antal 30 kor., ifj. Dancsházi József és neje 30 kor., Á. Szilágyi László és neje Gombos Zsófia 30 kor., Dancsházi Lajos és neje 20 kor., Vitális János 20 kor., Jakó Imre 20 kor., Jakó Sándor 20 kor., id. Veress Imre 20 kor., Alimán József gör. kel. 20 kor., Kántor Károly 10 kor., Törzsök János 10 kor., ifj. Dancsházi Sándor 10 kor., Bene András 10 kor., Molnár Antalné Nádudvar 10 kor., Szilágyi Imre 10 kor., Szilágyi László 10 kor., id. Dancsházi Sándor 10 kor., Dancsházi Imre 10 kor., Törzsök József 10 kor., özv. Biró Károlyné 10 kor., özv. Kállai Lajosné 10 kor., özv. Juhos Jánosné g. kel. 10 kor., ifj. Vitális János 8 kor., ifj. Szilágyi Antal 4 kor., özv. Biró Dánielné 6 kor., ifj. Dancsházi László 5 kor., Pozsgai Lajos 5 kor., Dancsházi Gyula 3 kor., Veress László 2 kor., Jakó János 2 kor. Több kisebb adományok : 14 kor. Összes érték : 1117 kor. 94 fill.

3. Bihar. A konfirmándus gyermekek úrasztali terítőre adakoztak 21 kor. 30 fill. Egyes egyháztagek úrvacsorai kenyeret és bort adtak 34 kor. értékben. Néh. Kovács Sándor emlékére Lakatos Sándor és Darabant Ferencz adakoztak 20 kor., özv. Méhes Károlyné egy úrasztali és kathedrai kék bársony, ezüst szegélyű terítőt készíttetett 50 kor. értékben. Révész András végrendeletileg hagyományozott 80 kor. Összesen : 205 kor.

4. Bihar-Püspöki. Úrasztalához adakoztak : Özv. Szilágyi Jánosné kenyeret és bort, Borsi Lajos bort, Szabó Dávid kenyeret, Herczegh János kenyeret, özv. Kabos Lukácsné kenyeret és bort, özv. Kiss Jánosné kenyeret 40 kor. értékben. Szőlőültetéshez : özv. Borsi Józsefné 10 kor., Bognár Károly r. kath. 6 kor. Szegény gyermekek ruhával ellátására : Gyűjtés útján többen 58 kor. 26 fill., Bognár Károly 10 kor., Ifjusági egyesület 10 kor., Nagy József lakadalmán gyűlt 9 kor. 20 fill. Adományok összege 143 kor. 46 fill.

5. Bojt. Az úrvacsorához többen kenyeret és bort adtak 12 kor. értékben. M. Pető András hagyományozott 40 koronát. Összesen : 52 kor.

6. Bors. Adományoztak : Kis Péter 40 kor., Nagy Lajos 50 kor., Kiss Lajos 200 kor., Szabó Lajos 4 kor., Kis Károly 5 kor., Bak István 10 kor., Lajos Ferenczné 4 kor., Bajusz Sándor 10 kor., Kovács Márton 2 kor., Kis Pál 4 kor., Barta Istvánné 4 kor., Varga Andrásné 4 kor., Isza István 5 kor. Úrasztalára ajánlott kenyér és bor értéke 21 kor. Összesen : 363 kor.

7. Csátár. Úrasztali adomány többektől 14 kor.

8. Csökmő. Szegények részére többektől 60 kor.

9. Darvas. Orgonára többek ajánlata 1093 kor.

10. Élesd. Úrasztalához kenyeret és bort ajánlottak többen 40 korona értékben. Magtár gyarapítására : Id. Pusztai József 1 véka buza. Orgona alapra : Szilágyi Menyhért r. kath. 2 kor. 80 fill., Mitterhauser Károlyné, Dánielesz Teréz ág. hitv. ev. 10 kor., Balogh Andrásné 20 kor., néh. özv. Kajántó Istvánné, Szilágyi Erzsébet hagyománya 100 kor. Közsükségletre : Kolárszky Jánosné 2 kor. Összesen : 174 kor. 80 fill.

11. **Fugyi.** Adamik Mátyás ág. hitv. ev. úrasztal és szószékterítőt 30 kor., Borsos István lelkész és neje Tóth Mária úrasztali terítőt 20 kor. értékben. Mayer Antal r. kath. az úrasztali kelyhet bearanyoztatta 50 kor. értékben, özv. Borsos Györgyné N.-Géresről egy úrasztali terítőt 40 kor. értékben. Kottvan Sándor ág. hitv. ev. a templomot díjtalanul bemeszelte 10 kor. értékben. Más egyházi célra : Vári Gáspár 3 kor. 60 fill., Szatmári Sándor 3 kor. 60 fill. és többen 19 kor. 85 fill. Összesen 177 kor. 5 fillér.

12. **Fugyivásárhely.** Úrasztalára kenyeret és bort ajándékoztak : Hözső János és neje 5 kor. értékben. Baki György egyházi célra adott 5 kor. Összesen : 10 kor.

13. **Furta.** Egyházi célra adományoztak : L. Berczi János örökösei 10 kor., Szentesi Józsefné 10 korona, Juhász Péter örökösei 100 kor., özv. Szabó Jánosné 10 kor., Korda János 10 kor., Orbán Sándorné 10 kor., Molnár Mihályné 50 kor., Berczi József 10 kor., Gellén István 100 kor., Bódi Péter 10 kor., K. Juhász Sándor és neje egy keresztelő edény takarót 10 kor., ifj. H. Szabó Sándor és neje egy keresztelő edényt 6 kor., Juhász I. Sándor gondnok és neje egy úrasztali kancsót 50 kor. értékben. Vadon Miklós, Kovács János és a jelenlegi lelkész közös szalmatermésöket téglaegetés céljából az egyháznak ajándékozták 30 kor. érték. Összesen : 539 korona.

14. **Hegyközkovácsi.** Egyházfenntartási alap növelésére : Zathureczky Albert 10 köből búzát 96 kor. 26 fill. értékben. Néh. Somogyi István hagyománya 100 kor. Egyháztagek 81 liter búzát 6 kor. 73 fill. értékben. Egyéb egyházi célokra : Zathureczky Albert az iskolai tantermet és a tanítólakon egy szobát saját költségén kipadoztatott 360 kor. értékben. Úrasztalához többen kenyeret és bort adtak 30 kor. értékben. Összesen : 592 kor. 99 fill.

15. **Hegyközpályi.** Adósság törlesztésére nyári legeltetés hasznobére az egyháztagektól : 186 kor. 75 fill., egyh. bál jövedelme : 25 kor. 60 fill. Örgöna-alapra : néh. özv. Szabó Jánosné 20 kor., néh. ifj. Dull Mihály 20 kor., özv. Hornyánszky Pálné adománya 40 kor., Szücs Károly 20 kor., néh. Vincze Lajos 14 kor. Egyházzükséglet fedezésére : néh. id. Szőke András, néh. Izsák Jánosné, néh. id. Zima Józsefné 10—10 kor. Úrasztalához kenyeret és bort adtak : özv. Gyarmati Sándorné, özv. Balya Mihályné, Oláh Károly, Gaál Ferencz, Jakab Imre, Munkácsi Sándor 15 kor. 60 fill. értékben. Összesen : 371 kor. 95 fill.

16. **Hegyközszáldobágy.** Egyházi célra adományoztak : Kosár Mihály 4 kor., Horváth János utódai 6 kor., Lukács György utódai 4 kor., Szebeni Károly 10 kor., Eszenyi Ágnes 4 kor., Petri Sándor 4 kor., Botos Sámuel utódai 4 kor., Imre Benedek 5 kor. Úrasztalára több család kenyeret és bort 30 kor. értékben. Összesen : 71 kor.

17. **Hegyközüjlak.** Úrasztalára adakoztak : Juhász László és neje : Petri Róza, Bodó Mihály és neje : Hatházi Ágnes kenyeret és bort 5·84—5·84 kor., Petri Imre és neje : Hatházi Róza kenyeret

és bort 5 kor. 20 fill., Petri János és neje bort 2 kor. 40 fill. értékben. Özv. Petri Jánosné 2 kor. Összesen: 21 kor. 28 fill.

18. Kisjenő. Úrasztalához kenyeret és bort ajándékoztak többben 10 kor. értékben.

19. Kismarja. Adományozás nem volt.

20. Kisszántó. Úrasztalához kenyeret és bort adtak többben 10 kor. értékben. Egyházi célra adományozott néh. id. Szűcs István 20 kor. 40 fill. Összesen 30 kor. 40 fill.

21. Less. Közsükségleti pénztár javára: Bogye Tódor (g. kel.) 1 kor., Nagy József 2 kor. Harmonium alapra: A. Nagy Lajos 2 kor. Úrvacsorához kenyeret és bort adtak: özv. Cziáky Jánosné, Nagy Lajos, Komendás Sándorné, Konrád Gézáné, Keszthelyi Sándorné, Szathmáry Mihályné mintegy 10 kor. értékben. Összesen: 15 kor.

22. M.-Kakucs. Úrvacsorához többben kenyeret és bort 5 kor. értékben.

23. M.-Keresztes. Egyházi szükségletekre: Fekete Sándorné 20 kor., Oláh Sándor 6 kor., Pető József 10 kor., Varga Miklós 4 kor., Sámsoni Istvánné 6 kor., Horváth Eszter 5 kor., Belényesi Lajosné 10 kor., Borsi Istvánné 10 kor., Pap Andrásné 5 kor., Balog Gáspár 10 kor., Erdei István 4 kor., Daróczi János 6 kor., T. Nagy Sándorné 2 kor., I. Nagy Imre 5 kor., Lakatos Istvánné 6 kor. Úrasztalához kenyeret adtak: Bördös Mihály, Kenéz Mihály, Lovas Gáspár, Simon Gáspár 22 kor. 50 fill.; — bort: Ertsey Dezső 9 kor. 60 fill. és Halász Kálmán 9 kor. 60 fill. értékben. — Adományok összege: 150 kor. 70 fill.

24. Mezőtelegd. Orgona-alapra: többben 436 kor. 60 fill. Orgona-alapra tartott bál jöveelme: 728 kor. 62 fill. p Egyház javára tartott bál jövedelme: 104 kor. 35 fill. Kovács József templomi székekre 50 kor. Nagy Sándor, kir. mérnök, a templomhoz egy gerendát 30 kor. értékben. Úrasztalára: kenyeret és bort többben 34 kor. értékben. Ő Felsége adománya: 200 kor. — Összes adományozás: 1583 kor. 57 fill.

25. Mezőtelki. Hárang-alapra: özv. Berecz Istvánné 10 kor. Úrvacsorához kenyeret és bort többben 8 kor. értékben.

26. Nagykerekí. Egyházi célokra: id. Pethő Gáspár 20 kor., Lucskay Imre 20 kor., Lévy Mihály 100 kor. Összesen 140 kor. adományoztak.

27. Nagyszántó. Úrasztalára Gyenge János és neje kenyeret és bort, — lelkész és gondnok neje kenyeret adományoztak 12 kor. 40 fill. értékben.

28. Nagyvárad. Egyházi célokra: Berczik Mihály és neje 4 kor., Spiczhuber Mártonné 10 kor., özv. Kólyi Józsefné 150 kor., Tarsoly Ferencz 10 kor. — Úrasztalára részint kenyeret és bort, részint készpénzt többben 226 kor. 20 fill. értékben. Berey Ida aszszony egy fehér keresztelő asztal-terítőt. Összes adomány: 400 kor. 20 fill.

29. Nyüved. Gönczy József és neje Farkas Zsuzsanna egy úrasztali terítőt ajándékoztak 18 kor. értékben.

30. Örvénden adományozás nem volt.

31. Paptamási. Közsükségletre: özv. Szabó Miklósné 1 drb 20 koronás kötvényt. — A lelkészlak tégláégetéséhez több egyháztag 13 szekér szalmát, 26 kor. Úrasztalára kenyeret és bort többen 40 kor. értékben adakoztak. Összesen: 86 kor.

32. Pelbárhida Némethy Jenő r. kath. iskolafűtésre 3 szekér szalmát adott 15 korona értékben. Egyház közsükségeire: Szabó Mihály 2 kor. Úrvacsorára kenyeret és bort: Gönczi József, Máté Lajos, Máté Sándor, Gönczi Bálint, N. Nagy Lajos és E. Nagy Sándor mintegy 18 kor. értékben adományoztak. Összes adományozás: 35 kor.

33. Pósalaka. Úrasztalára többen kenyeret és bort adtak 10 kor. értékben.

34. Pusztatold. Harangalapra: néh. Bereczki Ferencz örökösei 200 kor. Közsükségleti alapra: Puskár Mátyás 1000 kor. Összesen: 1200 kor.

35. Pusztajlak. Templom fenntartására volt úrbéres lakosok 106 kor. Úrasztalához kenyeret és bort többen 12 kor. értékben. Összesen: 118 kor.

36. Rév. Gróf Zichy Ödön egy úrasztali terítőt 100 kor., Miron Márton kovásznai kereskedő s családja szószéki terítőt 60 kor. értékben. Pünkösdi Ferenczné Debreczenből 10 kor. Hollósy Gyula 3 kor. Gulácsy Endre 2 kor. Úrasztali kenyeret és bort többen 6 kor. értékben. Adományozás összege: 181 kor.

37. Siter. Egyház szükségletére: Berta Dezső 4 kor., Kelemen Sándor 10 kor., ör. Kócs Mihály 10 kor., Varga András 2 kor., Nádudvari Ferencz 2 kor., Nagy Sándor 6 kor., Szilágyi Sándor 2 kor., Zelem Antal 4 kor., Varga Ágnes 10 kor., Terge János 1 kor., Juhász Józsefné 40 kor., ör. Bot Mihály 10 kor., Kócs Erzsébet 20 kor., B. Szabó Lajos 2 kor. Összesen: 123 kor.

38. Szalárd. Özv. dr. Hevesi Vilmosné, Surányi Lajos, Király Zsigmond és neje, Veress István és neje az úrasztalára kenyeret és bort adtak 20 kor. értékben.

39. Szentjános. Volt úrbéresek alapja: kántor búza váltáságul 200 kor. Községi segély: 160 kor. Egyházi bál jövedelme: 40 kor. 12 fill. Lukács Antal 3000 téglá áraban 96 kor. Orgona alapjára többen: 10 kor. Úrasztalára kenyeret és bort többen 8 kor. 96 fill. értékben. Egyebekből: 176 kor. 80 fill. Összesen: 691 kor. 88 fillér.

40. Zsáka. Adományoztak: özv. Hegymegi Istvánné 10 kor., Szücs Gy. Imre 5 kor., Vajna József 5 kor., Z. Veres Imre 5 kor., Farkas Kálmán 10 kor., Csapó Dezső 20 kor., Z. Szántó Imre 5 kor., Márton Jakab 2 kor., Weisz Lajos 10 kor., Sz. Szabó József 10 kor., Vadon Miklós 10 kor., Jankó Gyuláné 10 kor., Sz. Veres Imre 5 kor., Veress Gyula 5 kor., Veress F. István 2 kor. V. Duró Mihály 4 kor., Szabó József 5 kor., Szántó Ferencz 6 kor., G.

Szűcs József 2 kor., N. Gaál Imre 3 kor., Szigeti Imre 3 kor., G. Gál Imre 3 kor., Barcsay Károly 5 kor., Szabó G. Imre 3 kor., Gál István 1 kor., Sárvári József, Sz. Szabó István gondnokság aluli felmentésért 50—50 kor., néhai Sárvári István 2 db Zsákavidéki takarékpénztári részvény 200 kor., Sárvári Imre 20 kor. Összesen : 496 korona.

41. Jákóhodos. Varga Ferencz 200 kor., Szabó István lelkész 24 kor., Lévai Mihály n.-kerek-i lelkész 4 kor. Összesen : 228 kor.

42. Váncsod. Vass Sándorné, Balogh Lidia szószékterítőt 67 kor., — özv. Biró Mihályné úrasztali terítőt 38 kor. értékben készítették. Ezenkívül a hívek az úrasztalához kenyeret és bort adományoztak. Összes adományozás összege : 105 kor.

Perselyadományként gyűlt : 882 kor. 07 fillér.

II. Egyházak kerülete.

Az egyházmegye 42 egyházában az elmúlt év folyamán 601 presbyter volt.

A presbytéri gyűlések jegyzőkönyveit, a melyeket a vizsgáló küldöttségek mindenütt rendben találtak, — 11 egyházban a lelkész, 31-ben pedig a tanító, vagy más arra alkalmas egyén vezeti.

Az egyházközségi gyűlés, a törvénynek megfelelő módon, minden egyházban szervezve van.

Az anyakönyvek 38 egyházban kifogástalan, — Bojton és Lessen egy részben, — Fugyiban és P.-Ujlakon egészen rossz állapotban vannak.

A lelkészi hivatalok körleveles jegyzőkönyvvvel, [naplóval és postakönyvvvel mindenütt ellátva vannak. A levéltár minden egyházban rendezett állapotban található ; s leltár, Fugyivásárhely kivételével, mely egyház ezen hiány pótlására az előző évben utasított, — szintén mindenütt van.

Az egyházak ingatlanai, Nagyvárad kivételével, hol a vallás-tanári lak telekkönyvezési peres ügye folyamatba tétetett, — minden egyházban telekkönyvezve vannak.

Az egyházi számadások minden egyházban rendelet szerint vezetettnek és az egyházlátogatás idejéig minden egyházban, Csatárt kivéve, megvizsgáltattak. Az egyházlátogató küldöttség, mint számvévőszék, felülvizsgálat alkalmával 37 egyház számadását rendben találta ; míg 5 egyház utasítva lett, hogy záros határidő alatt gondnoki számadását az esperesi hivatalhoz terjeszsze föl, — melyekről a jelentés a tárgysorozat rendén előterjesztést nyer.

A gondnoki számadások eredménye : bevétel : 169,534·08 korona, kiadás : 140,652·02 kor., maradvány : 29,042·42 kor., tulkiadás : 140·37 kor., hátrány : 33,868·84 kor., a 42 egyház adóssága kitesz 110,901 kor. 53 fillért, megjegyezvén, hogy ez összegben bennfoglaltatik a nagyváradi egyháznak 1890-től kezdve rendszeresen törlesztett 66,000 kor. kölcsöne is. — Alapítványok értéke, a takarékmagtárak állagának behozásával 217,254 korona 38 fillér.

A belhivatalnokok 17 egyházban kifizetve nincsenek. Az egyházmegyei és egyházkerületi járulékok minden egyház részéről beadattak; a közadó azonban fizetetlen 11 egyházban, u. m.: Csatár, Élesd, Fugyi, H.-K.-Kovácsi, H.-K.-Ujlak, Kisjenő, Less, M.-Kakucs, Nagyszántó, Pósalaka, Siter.

Az egyházi adókulcs: párbér 10, — osztálybasorozás 13, — állami adó utáni százalék 1, — párbér és osztálybasorozás 8, — párbér és állami adó után százalék 4, — személy adó és áll. adó után százalék 4, — párbér, osztálybasorozás és áll. adó után százalék 2 egyházban. Az évi kivetés fedezi a szükségletet 34, — csak segélylyel vagy egyéb jövedelem bevonásával 8 egyházban.

Az egyházi épületek között a templom 34 egyházban jó, tűrhető 2-ben, javítást igényel 3 egyházban, s rossz karban van 3-ban. — Az iskolák állapota, figyelmen kívül hagyván az államiakat és községeket, — tűrhető 8, rossz 3 egyházban, a többiben jó. A lelkészlak jó 30, — tűrhető s javítást igénylő 9, — rossz 3 egyházban. Az utóbbiak között különösebb figyelmet érdemel a paptamási-i, a mely nemcsak egészségügyi, de közbiztonsági szempontból erős kifogás alá esik annyira, hogy az egyház ingó javai, kötvényértékei felelősség mellett egy pillanatig sem kezelhetők és tarthatók ez épületben.

Az egyházi épületek, Nagyváradot kivéve, mely egyházra nézve a hitelező pénzügyintézet a kölcsön folyósítása alkalmával egyenesen kikötötte a biztosító társulatot, mind a Foncière Pesti biztosító intézetnél lesznek biztosítva 533,413.63 kor. erejéig, mely összeg után évdíjképen 1579 kor. 84 fillér fizettetik, hátrány nincsen.

A temetők, árkolva és egy kivételével fásítva, egyházi tulajdont képeznek 32, községek: 6, részben egyház és községé 4 egyházban.

Új építkezés történt 6 egyházban 18,404 kor. 96 fill. értékben. Javítások és épületek fenntartására fordított 17,384.42 kor.

III. Népiskolai adatok.

Tanköteles volt 6—12 évig fiú: 3463, leány: 3346, együtt: 6809; tehát a népességnek 12.6 százaléka. — Ebből iskolába járt fiú: 3230, leány: 3103, együtt: 6333, vagyis a tanköteleseknek 93.09 százalék, mely a múlt évinél kevesebb. Tanköteles kor előtt az iskolát elhagyta fiú: 143, leány: 113, együtt: 256; a tanköteleseknek 3.7 százaléka, több az előző évinél. Teljesen iskolázatlan fiú: 98, leány 122, együtt 220; a tanköteleseknek 3.7 százaléka; több mint a múlt évben. Nagyobb számmal vannak ilyenek: Csatáron, hol a leányiskola a tankötelesek befogadására elégtelen (23), Csökmön (isk. hagyott 48, iskolázatlan 20), M.-Keresztesen (iskolázatlan 15), N.-Kerekiben (isk. hagyott 20, iskolázatlan 24), Réven (isk. hagyott 12, iskolázatlan 12), Szalárdon (iskolázatlan 44), Jákóhodoson (isk. hagyott 20) és Váncsodon (isk. hagyott 17, iskolázatlan 17.)

Tanköteles 12—15 évig fiú: 1357, leány: 1152, együtt: 2509. Iskolába járt fiú: 1227, leány: 983, együtt: 2210. Iskolába nem járt fiú: 137, leány: 152, együtt: 289. Nagyobb számban voltak Biharpuszpökiben (29), Csökmön (30), Kismarján (23), Nagykerekiben (10), Pusztatoldon (16), Pósalakán (7), Réven (12), Siteren, a hol ismétlő iskola nincsen (57), Szalárdon, az iskola-épület rosszasága miatt (29), Jákóhodoson (12) és Váncsodon (34.)

A konfirmáltak száma: fiú: 400, leány: 447, együtt: 847; vagyis a népességnek 1·6 százaléka.

Az egyházkerületi tanterv minden iskolában megtartatott, valamint az egyházkerületi kiadványok használtattak.

Egyházmegyénk területén 31 egyházban felekezeti, 8-ban állami és 3-ban községi iskola volt. A 31 egyházban fenntartatott 54 iskolából I—VI. osztályon 20 fiú és 15 leány; I—VI. osztály 12 vegyes; I—II—III. oszt. 4 vegyes; I—V. oszt. 1 fiú (Siter), 1 leány (H.-K.-Ujlak) és I—IV. oszt. 1 vegyes (P.-Ujlak.) A tanítás eredménye: jeles 14, jó 20, elégséges 17, elégtelen 1. 2 iskola (Pósalaka és Örvénd) a vörheny miatt bezárva találtatott. A vallástanítás az állami és községi iskolában részint jó, részint kielégítő eredményt tüntetett fel.

A tantermek felszerelése teljes 8, hiányos 46 iskolánál. Az ajtók és ablakok elhelyezése szabályszerű 43, nem szabályszerű 11 iskolában. Az egészségügyi szabályoknak megfelel 43, s nem felel meg 11 tanterem. Úrszék van mindenütt.

A nem felekezetiük iskolájába járó tankötelesek közül saját hanyagsága miatt vallásos oktatásban nem részesült 1 növendék H.-K.-Ujlakon. Nagyváradon, a hol bizonyára lehetnek ilyenek: kimutatás nem adható.

IV. Belhivatalnokok és tisztviselők.

Az egyházmegye 42 anyaegyházában 43 lelkészi állomáson 43 rendes, 2 segédlelkész és 1 vallástanár működött. Önálló orgonista kántor volt 2.

A presbyterek és egyházi tisztviselők tisztőkben kifogástalanul járnak el mindenütt és az isten házáat látogatják.

A belhivatalnokok között minden egyházban jó viszony áll fenn.

V. Népmozgalmi adatok.

1. Megkereszteltetett törvényes fiú: 978, leány: 960, együtt: 1938.

„ törvénytelen fiú: 119, „ 134, együtt: 253.

összesen fiú: 1097, leány: 1094, együtt: 2191.

A születtek száma a népességnek 3·08 százalékat teszi ki, kevesebb az előző évinél 1·15 százalékkal. A törvénytelen születettek az összes születetteknek 11·5 százaléka, kevesebb a múlt évinél egy fél százalékkal.

2. Áttért fiu: 3, leány: 15, együtt: 18.

E szerint szaporodási alap: fiu: 1100, leány: 1109, együtt: 2209.

3. Meghalt: fiu: 832, leány: 881, együtt: 1713. A meghaltak a népességnek 3·24 százaléka, több a múlt évinél 0·19 százalékkal.

4. Kitért fiu: 14, leány: 21, együtt: 35. Nagyváradra 33 kitérés esik.

5. Felekezeten kívüli lett fiu: 37, leány: 32, együtt: 69. (Örvénden 17, Kisjenőn 9, Biharon 43.)

Mihezképest a fogyási alap: fiu: 883, leány: 934, együtt: 1817.

Szaporodás tehát: fiu: 217, leány: 175, együtt: 392.

Lélekszám 1903. decz. 31-én: fiu: 26,496, leány: 26,327, együtt: 52,823.

6. Házasságra lépett tiszta ev. ref. pár: 369, vegyes pár: 82, együtt: 451. Házasságot kötött a népességnek 0·85 százaléka. Reversalis adatott javunkra 19, kárunkra 32 esetben és így a veszteség: 13.

Esperesi jelentésem kapcsán, habár a tárgysorozat rendén előkerülni fog, az elnökileg elintézett ügyek között megemlítenem kell, hogy a folyó évi július 9-én a csökmői egyháznak, miután Tatár Zoltán igazgató főmérnök úr véleményét meghallgattam, engedélyt adtam nagyobb iskolaépületének elkerülhetetlenné vált átalakítására, valamint hozzájárultam ahhoz, hogy az átalakítási költség ideiglenesen az „iskolaépítési“- és „harang-alap“ kamataival fedezendő kölcsönből láttassék el.

Ugyancsak ez évi aug. 10-ről a darvasi egyház indokolt előterjesztése folytán az előmunkálatok szabályszerű megtételével a templom és torony javítási munkálatát 1040 kor. vállalati szerződés mellett engedélyeztem. Amennyiben az egyháztanács a költségek fedezetéül az egyház egyenes szükségeire szolgáló „malom-alap“ ez időszertint 2102. kor. 68 fillért kitevő állagát jelölte meg: erre nézve egyházmegyei közgyűlésünk határozati jogát tartottam fenn.

Nyilvánartás végett bejelentem, hogy tavaszi közgyűlésünk óta Vall. és közokt. minister úr önagyméltósága Farkas Lajos bihari tanítónak az első, — Bányai István p.-ujlaki tanító részére az első és második ötödéves pótlékot, a pelbárthidai és nyüvedi tanítók részére pedig a 800 koronáig való fizetés kiegészítését engedélyezte. Az illetékes egyházak iskolaszéke a vonatkozó törvény rendelkezésére való hivatkozással, haladéktalanul értesítették.

Jelentésem bezárása előtt őszinte fájdalommal emlékezem meg a veszteségről, mely egyház-megyénket nt. Biró János tanácsbíró úr váratlanul jött halálával érte. A megboldogult férfiu, a ki örvéndi egyházunkban 40 évig lelkész, s egyházmegyénknek több mint két évtizeden át munkás tanácsbírója volt, — komoly munkásságával mindnyájunk részvételét és hálás emlékezetét érdemelte ki. Kérem: méltóztassék emlékét jegyzőkönyvünk lapján megörökíteni s egyben helyének betöltése iránt a szükséges intézkedést megtenni.

Egyidejűleg fájdalommal említem föl, hogy a közelebbi múlt időben tiszántúli ev. ref. egyházkerületünknek is meg voltak súlyos veszteségei. Így: folyó évi május hó 7-én Körösnadányi id. Nadányi Miklós, a debreczeni egyházmegye, — június hó 4-én dr. Hajnal István, a békés-bánáti egyházmegye és június hó 23-án id. Nagybányai Horthy István, főrendiházi tag és a heves-nagykunsági egyházmegye volt nagyérdemű gondnokai elhunytak. Mindegyik férfiuban ritka puritán jellemű, s lángoló hitbuzgóságu oszlopos munkásait siratja ev. reform. egyházunk; a kik méltók arra, hogy nevök és emlékök hálás kegyelettel őriztessék nemzedékről-nemzedékre. Őszinte részvétünknek a testvér debreczeni és békés-bánáti egyházmegyékkel leendő tolmácsolását tisztelettel indítványozom.

Jelentésem és tett intézkedésemnek tudomásul vételét kérve, kiváló tiszteletem jelentésével vagyok:

a nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek
Nagyváradon, 1904. aug. 31.

alázatos szolgálja:

Sulyok István,
esperes.

A minden mozzanatra figyelemmel kiterjedő munkálatért esperesnek köszönet szavazzatik; az abban intézkedést igénylő előterjesztések a következő számokban vétetnek tárgyalás alá.

51. szám. Az esperesi jelentésből sajnosan értesül az egyházmegye, hogy a vadházások száma a vallás erkölcsi életének emez egyik mutatója bár általában apadóban van, némely helyen mégis olyan magas, hogy szükségesnek látszik az illető lelkészeknek felhívása, kötelességeiknek e tekintetben minél buzgóbb teljesítésére.

E tekintetben különösen Csökmő emeltetvén ki a vadházások számának nagysága miatt (40) az egyházmegye jelentéstételre hívja fel a lelkészt, mi lehet az oka az erkölcsi vallásos élet ily szomorú hanyatlásának? felszólíttatja az esperes által, hogy lelkipásztori tapintatos működésével a lehető kövesse el a baj megorvoslására. Egy alkalommal felhivatnak az összes egyházak lelkészei, hogy az egyházaikban észlelhető vadházasságokkal szemben követett eljárás-

sukról az évi egyházlátogató küldöttség elé jelentést tenni sziveskedjenek

52. szám. K. Nagy Sándor és Miskolczy Ferencz tanácsbírók azon tapasztalataiknak adnak kifejezést, hogy az egyházmegyei gyűléseket nem, vagy igen ritkán látogatják, a miért is aztán sokszor az egyházaikat érdeklő komoly tárgyalásokon ott nem lévén: a szükséges felvilágosítást meg nem adhatják.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyházi törvényeknek ide vonatkozó §-a értelmében kötelezi a lelkészeket a közgyűlés látogatására 's elmaradásuk igazolására.

53. szám. Az elszomorító jelenségek között főlemelő jelenség az egyes egyházak kifejtett buzgósága s a kegyes adományok növekedése.

Az egyházmegye elismeréssel adózik az egyházukért jóra hevülő híveknek s azok vezetőinek s a 10 koronán felül adakozóknak jegyzőkönyvi kivonaton küldi elismerő köszönetét

54 szám. Esperes előterjesztésére

ismételten utasittatik a fugyi-vásárhelyi lelkész, hogy az egyház leltárát október 15-ig készítse el s azt az esperesi hivatalhoz okvetlenül terjessze be, ellenkező esetben az egyházmegye lelkész költségére bizottság által fogja azt elkészíttetni.

55. szám. Az esperesi jelentés intézkedést kér a tekintetben, hogy az egyházi adók kellő időben minden egyházban behajtassanak, mert a felnövekedő hátralékok miatt sem a belhivatalnokok nem kapják rendesen a fizetésüket, sem az egyház nem haladhat a fejlődés útján.

Az egyházmegye minden egyházat kötelezőleg kimondja, hogy a hátralékos fizetések minden egyházban kiszolgáltatassanak, s felhivatnak a presbytériumok, hogy az egyházi adókat minden év deczember 31-ig behajtani igyekezzenek, s az akadályok elhárítása iránt felsőbb hatóságaik utasítását kövessék; a mulasztást elkövető presbytériumok ellen fegyelmi eljárás fog indíttatni.

56. szám. Az egyházi élet egyik követelménye lévén, hogy az épületek jó karban tartassanak, e tekintetben az esperesi jelentés kevés kivétellel jó és türhető állapotokat jelent, de felhívja az egyházmegye figyelmét a paptamási-i lelkész-lak tarthatatlan voltára, mely nemcsak egészségügyi tekintetben esik kifogás alá, hanem közbiztonság tekintetében is annyira rozzant állapotban van, hogy az egyház ingóságai és kötvény értékei sem tarthatók felelősség mellett tovább ezen épületben.

Az egyházmegyei közgyűlés az építés sürgős voltát kimondja, felhívja a presbytériumot, hogy a lelkész-lak ujraépítéséhez a szükséges intézkedéseket tegye meg s egyben felkéretni határozza a közigazgatási hatóságot, hogy az épületet megvizsgáltatván, annak biztonságba hozása iránt kellő intézkedések tétessenek.

57. szám. Esperes jelentésében rámutatott azon hiányokra, melyeket a népnevelés célja érdekében megfelelő intézkedésekkel orvosolni szükségesnek látszik.

A szükséghez képest az egyházmegye következő határozatot hozza:

B.-Püspöki, Csökmő, K.-Marja, N.-Kereki, Pusztá-Told, Rév, Siter, Szalárd, J.-Hodos és Váncsodon felhivatnak a presbytériumok, hogy a tankötelesek beiratása és iskoláztatása körül kellő szigorral járjanak el, szükség esetén a közigazgatás első tisztviselőjéhez is jelentést tegyenek. Biharmegye közigazgatási bizottsága szintén kerestessék meg az iránt, hogy Siter községben ismétlődő iskola felállítását rendelje el; a kir. tanfelügyelőség kéressék fel Szalárdon alkalmas községi iskola építésére. Váncsod pedig utasítatik, hogy tulnépes iskolái mellé harmadik iskola felállítására az államsegély kieszközlése mellett a szükséges lépéseket megtevéen, intézkedéseiről az egyházmegyének jelentést tegyen.

58. szám. Olvastatott az egyházmegyei számvevőszék

elnökének Csátár, Nyüved, Jákó-Hodos és H.-K.-Ujlak egyházközségek számadásaira vonatkozó betérjesztése, mely szerint a nevezett egyházak számadásai kellőleg okmányolva nincsenek s a csátári egyházét pedig rendszeretlen volta miatt csak helyben a számadást vezető felvilágosítása mellett lehetséges kellőképen felülvizsgálni.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszéki elnök betérjesztése alapján Nyüved, Jákó-Hodos és H.-K.-Ujlak egyházakat a számadáshoz tartozó okmányoknak az esperesi hivatalhoz leendő beküldésére, illetőleg a pótlások betérjesztésére hívja fel, míg a csátári egyház számadásainak helyben való megvizsgálására Csák Máté és Hegyesi Márton tanácsbírákat azon kijelentéssel küldi ki, hogyha a számadások rendben nem találtatnának, a számadást vezető lelkész vagy gondnok ellen a fegyelmi vizsgálat megindítandó.

59. szám. Betérjesztetett a Főtiszteletű Püspök Ur 1870—1904. sz. rendelete folytán kiküldött szavazatbontó bizottság 1904. aug. 19-én Nagyváradon felvett jegyzőkönyve, melynek értelmében a 42 egyház beadott szavazata — Bojt kivételével — valamennyi érvényesnek találtatott. A zsinati képviselőkre beadott szavazatok eredménye a következő volt :

Zsinati rendes egyházi tagságra Sulyok István erperes 47, zsinati rendes világi tagságra Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok szintén 47 szavazatot kapott. Zsinati pót egyházi tagságra : Csák Máté 22, Szemes László 18, Nádudvari Lajos 4, Csillag Lajos, Lévy Mihály és Veress István 1—1 szavazatot nyertek. Zsinati pót világi tagságra : K. Nagy Sándor 28, Hegyesi Márton 7, Miskolczy Ferencz 4, Várady Zsigmond 2 szavazatot kaptak Olvasztatott ugyanazon bizottságnak 1904. szeptember 5-én Nagyváradon felvett jegyzőkönyve, mely az első szavazás alkalmával a zsinati pót egyházi tagságra abszolút többséget senki sem nyervén, új szavazás vált szükségessé. Az egyházmegye 42 egyháza mind beadta szavazatát. Ezek közül valamennyi szabályszerűnek találtatott. A szavazó levelek felbontatván, a következő eredmény tűnt ki : Csák

Máté kapott 30, Szemes László 18 szavazatot. Ezek alapján zsinati képviselőkül a következők választattak meg: Rendes egyházi: Sulyok István esperes, rendes világi: Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok, pót egyházi: Csák Máté tanácsbíró, pót világi: K. Nagy Sándor tanácsbíró.

Közügyülés a szavazatbontó bizottság jelentését tudomásul vevén, a választásról szóló jegyzőkönyvnek főtiszteletű püspök urhoz szeptember 20-ig való beterjesztését elrendeli.

60. szám. Az egyetemés lelkész értekezlet azon javaslata, hogy a kongruát nyert lelkészek térítsék vissza a lelkészi gyámpénztárnak azon összegeket, melyeket érettek a pénztár az országos gyámpénztárba 10% belépési és $2\frac{1}{2}\%$ évi járulék fejében eddig befizetett,

egész terjedelmében elfogadtatik.

61. szám. A beregi egyházmegye átirata, melyben a tiszántuli egyházkerületnek három kerületre való felosztását indítványozza

az egyházmegye a lelkész értekezlet javaslata és indokolása alapján, mivel a felosztást megindokolva és célszerűnek, szükségesnek nem látja: napirendről levételeks az egyházkerületnek épségben való fentartása mellett teljes meggyőződéssel megmarad.

62. szám. Olvastatnak főtiszteletű püspök urnak leiratai, melyekben közli, hogy a vallás és közoktatásügyi minisztérium Farkas Lajos bihari tanítónak 12257—904. sz. a I-ső Bányai István p.-ujlak-i tanító részére 19492—904. sz. a. rendeletével I-ső és II-ik ötödéves korpótléket engedélyezett, valamint hogy a nyüved-i tanítói fizetésnek, 800 koronáig való kiegészítésére évi 252 koronát, a pelbárthida-i tanítói fizetés pótlására pedig évi 384 koronát a most megválasztott tanítók számára is kiutalni méltóztatott.

A leiratok örvendetes tudomásul vétetnek s azok nyilvántartásba vezettetni határoztatnak.

63. szám. Tanügyi bizottság beterjesztett kérvényében arra kéri az egyházmegyei közgyűlést, miszerint eszközölje ki az egyházkerületnél egyfelől a népiskolai tan-

terv sürgös revisióját s ezzel kapcsolatban az egyházmegyei tanítótestület közreműködését az új tankönyvek approbálásnál, más felől a felekezeti népiskoláknak különben is szegénysorsu növendékei részére a tankönyveknek olcsó árban való beszerzését.

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság kérvényét tudomásul vevén, pártolólág terjeszti föl az egyházkerületi közgyűléshez.

64. szám. Tanügyi bizottság javasolja, hogy az egyházmegyei közgyűlés hasson oda, miszerint a tanítók részére a polgári hatóságok számára készített munkálatokért járó díjak a felekezeti hatósággal egyetértőleg állapittassanak meg.

A tanügyi bizottság kérvényét az egyházmegyei közgyűlés pártolólág terjeszti föl az egyházkerületi közgyűléshez.

65. szám. Tanügyi bizottság bejelenti Eszenyi Károly és Pércsi Lajos tanítóknak a tanító-testület által három évre egyházmegyei képviselőkül való választását.

Tudomásul vétetik.

66. szám. Tanügyi bizottság ajánlja Vaday József földrajzi tankönyvét az elemi III-ad osztály számára bevezetésre.

Tudomásul vétetik.

67. szám. Tanügyi bizottság kéri az egyházmegyei közgyűlést a 49—1904. sz. határozatának oda való módosítására, hogy a terményben fizetett tandíjak beszedésének határideje január 1-ig hosszabbíttassék meg, amidőn is a tanítók fizetése a tandíjak be nem szedése esetén az egyház pénztárából okvetlen kiszolgáltatandó.

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság kérelmét teljesíti s határozatilag kimondja, hogy a 49—1904. sz. végzés hatályon kívül helyeztetvén, a terményben fizetett tandíjak beszedésének végső határideje január 1-je legyen, amidőn a tanítók részére a be nem folytilletékeknek megfelelő összeget az egyház pénztára köteles kifizetni.

68. szám. Ugyancsak a tanügyi bizottság beterjeszti a tanítótestület gyámoldai, köz- és segélyegyleti pénztárainak az 1903. évről szóló következő számadását: a gyámolda bevétele: 1623 kor. 22 fill., kiadása: 1598 kor. 11 fill., maradvány: 25 kor. 11 fill., a gyámolda állaga: 23864 kor. 47 fillér. A közpénztár bevétele volt: 1450 kor. 23 fill., kiadás 49 kor. 90 fill., maradvány: 1400 korona 33 fill. A segélyegyleti pénztár bevétele: 1462 kor. 15 fill., kiadás: semmi, maradvány: 1462 kor. 15 fillér.

Az egyházmegyei közgyűlés a tanítótestület gyámoldai köz- és segélyegyleti pénztárainak az 1903-ik évről szóló számadását helybenhagyólag veszi tudomásul.

69. szám. Beterjesztetett a nagyváradi ev. ref. leánynevelő internatus felügyelő bizottságának jelentése az 1903–1904 iskolai évről, mely szerint az elmúlt tanévben az intézet növendékeinek száma 38 volt; ezek közül 16 lelkész, 10 tanító és 12 különböző foglalkozású szülők gyermekei voltak és pedig vallásra nézve: 33 ev. ref., 2 ág. h. ev., 3 róm. kath. vallású: tanulmányra nézve: az Orsolya-zárda tanítónőképzőjébe járt: 13, az óvónőképző intézetbe 1, a községi polgári leányiskolába 24 növendék. Kitünő osztályzatot nyert: 15 növendék, jeles: 14, jó: 9.

A statisztikai adatok feltüntetése mellett megemlékezik a jelentés azon eljárásról is, amelyet az intézeti igazgatóság a vallás-erkölcsi nevelés, a hithűség ébrentartása s a zenei ismeretek előmozdítása érdekében tett.

A jelentést a gyűlés örvendetes tudomásul veszi.

70. szám. Olvastatott a nagyváradi ev. ref. leánynevelő internatus 1904–1905-iki következő költségelőirányzata:

I. Szükséglet.

a) Személyi kiadás.

1. Igazgatónö évi fizetése	1000 korona.
2. Házvezetőnö évi fizetése	400 „
3. Német házi k. a. évi fizetése	300 „
4. Intézeti orvos évi tiszteletdíja	800 „
5. Alkalmazottak évi bérösszege	800 „

b) *Dologi kiadás.*

1. Háztartás, élelmiszerek 10 hóra . . .	8119	korona.
2. Tűzifa felvágással	800	„
3. Világítás	300	„
4. Épület fenntartása	400	„
5. Adó, tűz elleni biztosítás	40	„
6. Posta és irodaszerek	20	„
7. Protestáns irod. társ.	12	„
8. Előre nem látottakra	200	„
9. Igazgatónő és házvezetőnő szünidei átalánya	160	„
10. Beszerzésekre	300	„

Összes kiadás : 12951 korona.

II. Fedezet.*Ellátási díjból*

1. 2 növendék à 500 korona	1000	kor.
2. 10 „ à 400 „	4000	„
3. 1 „ à 360 „	360	„
4. 20 „ à 300 „	6000	„
5. 3 „ à 200 „	600	„
6. 37 „ butorhasználat és orvosdíj . . .	518	„
7. 32 „ mosatási díja	512	„
8. Egyházkerületi évi segély	2000	„

Összes bevétel : 15316 kor.

Maradvány tehát : 2355 korona.

A betérjesztett költségelőirányzatot az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyván, elrendeli annak tudomásvétel végett a mult tanévről szóló jelentéssel együtt az egyházkerületi közgyűléshez való felterjesztését.

71. szám. Olvastatott a Nagyváradon felállítandó ev. ref. tanítónőképző intézet nagybizottságának az egyházkerület tanügyi bizottságához intézett kérvénye, amelyben — az egyházkerület 113—1904. sz. határozatának megfelelőleg kimutatva az építkezési költségek, valamint az intézet állandó fenntartásának fedezetét — egyik tanszék javadalmazásául 3600 kor. évi segélyt kér az egyházkerületi közgyűléstől.

Egyházmegyei közgyűlés a nagybizottság kérvényét a legmelegebben pártolja s felterjesztését az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz elrendeli.

72. szám. Olvastattak a révi missióköri lelkész két rendbeli időszaki s az egész évre vonatkozó jelentése, melynek kapcsán a missiókör családkönyvét, utazási naplóját s a tankötelesek jegyzékét bemutatja.

A jelentéseket az egyházmegyei közgyűlés megnyugvással s missióköri lelkész buzgó működésének elismerése mellett veszi tudomásul, hozzájárul ahhoz, hogy jövőben nagy ünnepeken az urvacsora Nagy-Báród helyett Brátkán osztassék ki, s egyben felkéri jelentő lelkészt arra, hogy a jelentésben említett iskolába nem járó tanköteles gyermekeket kiutazásai alkalmával lehetőségig vallásos oktatásban részesíteni szíveskedjék.

73. szám. Bemutattattott Sziky Ádám fogyvásárhelyi lelkésznek a régi iskolatelen emelt épület tervének engedély nélküli módosítására vonatkozólag beadott két rendbeli jelentése, melyek után jelenlevő lelkész szóbelileg is hangsúlyozza a tervmódosítás szükségességét és gyakorlatiasságát.

Az egyházmegyei közgyűlés az 51 — 903, 64 — 903. s különösen a 76 — 903. sz. utasító és tiltó közgyűlési határozatokkal szemben az írásbeli jelentést s szóbeli magyarázatot elfogadhatónak nem találván, ez ügyben vizsgálatot rendel el, melynek fogyanatosításával az elnökséget bizza meg.

74. szám. Bemutattattak a lessi, váncsodi egyházak lelkészeinek s a nagyváradi egyház lelkész elnökének fiók egyházak látogatása tárgyában beadott jelentései.

A jelentések tudomásul vétetnek, a jelentést elmulasztó többi lelkészek ez évre szóló jelentéseik mielőbbi beadására jövőre nézve pedig az idevonatkozó 33 — 603. sz. közgyűlési határozat pontos és lelkiismeretes betartására utasittatnak.

75. szám. Bemutattatott a mező-telki-i egyház pénztárnokának az özv. Sorbán Jánosné-féle alapítvány kezelésére vonatkozó s egyháztanácsi jóváhagyással ellátott számadása.

Tudomásul szolgál.

76. szám. Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 96163—903. sz. a. kelt s Biharmegye közigazgatási bizottságához intézett leirata a jákóhodosi ev. ref. egyházi ingatlanok tehermentesítése tárgyában; kapcsolatosan olvastatott az egyháztanács idevonatkozó 39—903. sz. határozata s az egyházmegyei ügyész véleményes jelentése.

Az egyházmegyei közgyűlés a miniszteri leiratban jelzett megoldáshoz hozzájárulván, felhívja az egyháztanácsot, hogy a szükséges nyilatkozatot ily értelemben kikötés nélkül szabályszerűen állítsa ki, az egyházmegye esperesét pedig felhatalmazza, hogy a nyilatkozatot az egyházmegye jóváhagyásával záradékolva végleges jóváhagyás s a vallás- és közokt. miniszteriumhoz való fölterjesztés végett az egyházkerülethez terjeszsze fel.

Egy alkalommal pedig, mivel a bemutatott iratokból az tűnik ki, hogy az egyházi épületeknek s tanítói földeknek községi iskola céljaira való átadása 1870-ben szabályszerű egyesség s az egyházmegye jóváhagyása nélkül történt: utasítja a közgyűlés az egyháztanácsot, miszerint a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésig idevonatkozólag szabályszerű egyességet kössön s mutasson be.

77. szám. A darvasi ev. ref. lelkész beterjeszti Sólyom Józsefnek ev. ref. kántor-tanítóvá történt megválasztására vonatkozó ügyiratokat.

A közgyűlés Sólyom József darvasi ideiglenes kántor-tanítónak darvasi állandó kántortanítóvá történt szabályszerű és senki által meg nem felebbezett megválasztását

jóváhagyja, nevezettet állásában megerősíti, s miután Súlyom József az esküt a közgyűlés színe előtt letette úgy őt, mint a darvasi egyházközséget a változási, illetve a bekebelezési díjak befizetésére utasítja.

Miről Súlyok István esperest, a darvasi egyházközséget és Súlyom József darvasi kántortanítót tudomásvétel és miheztartás végett értesíti.

78. szám. A csökmői lelkész beterjeszti a csökmői egyházközségnek a belső nagyobb leányiskolai épület átalakítására vonatkozólag hozott határozatait.

A közgyűlés ezennel jóváhagyja a csökmői egyházközségnek azt a határozatát, mely szerint a belső nagyobb leány iskolai épületnek 4400 kor. vállalati összegért oly módon való átalakíttatását határozta el, hogy az épületben a tanterem mellett két tanítói lakás legyen elhelyezhető. Engedélyezi ez alkalommal a csökmői egyházközségnek azt, hogy addig is, míg egy állandó törlesztéses kölcsön felvétele iránt az egyházmegye jóváhagyásával nem intézkedik, a felvett ideiglenes kölcsönt az iskolaépítési-alap és a harang-alap kamataiból fedezhesse. Miről Súlyok István esperest tudomásvétel és a csökmői egyházközséget miheztartás végett értesíti.

79. szám. A darvasi egyházközség tanácsának elnöksége beterjeszti a templom tornya megrongált tetőzetének kijavítására és a torony leesett gombjának visszatételére vonatkozólag hozott határozatokat.

A közgyűlés ezennel jóváhagyja a darvasi egyházközségnek azt a határozatát, a melylyel a torony megrongált tetőzetének kijavítását és a torony vihar által lesodort gombja helyett új gombnak feltételét határozta el 1040 koronában megállapított vállalati összegért, a mely költséget az egy-

házközség az u. n. „Malom alap“ felszaporodott kamataiból fedezend.

Miről Sulyok István esperest, tudomás vétel és a darvasi egyházközséget mihez tartás végett értesíti.

80. szám. Az esperes bemutatja Rád László örvéndi tanító kérvényét, melyben sürgős intézkedést kér a tekintetben, hogy az állam által szőlőtelep céljaira használt a folyó évben az egyházközségnek visszaadott tanítói földet az egyházközség az ő birtokába bocsássa át. Ezzel egyidejűleg bemutatja az esperes az egyházközségnek e tárgyban hozott határozatait.

A közgyűlés utasítja az egyházközséget, hogy a visszabocsátott tanítói földön levő épületeket le ne bontassa, hanem mindaddig úgy az épületeket, mint a jelzett földön levő szőlő ültetvényeket a legjobb karban fenntartsa, a míg az iratok betérjesztése után ebben az ügyben az egyházmegye határozni nem fog. Utasítja továbbá az örvéndi egyházközséget, hogy az ezen ügyre vonatkozó összes iratokat hozzá oly időben terjeszsze be, hogy a következő közgyűlésen határozatát meghozhassa.

Miről az örvéndi egyházközséget és Rád László tanítót tudomásulvétel és mihez tartás végett értesíti.

81. szám. A pelbárthidai lelkész beterjeszti a pelbártidai egyházközségnek az ócska iskolaépület és telek eladására vonatkozólag hozott határozatát.

A közgyűlés ez alkalommal nem hagyja jóvá a pelbárthidai egyházközségnek azt a határozatát, amely szerint az ócska iskolaépület és telek eladását és a befolyt vételáron egy jövedelmezőbb ingatlan vételét határozta el, mivel nem látja biztosítottnak azt, hogy a befolyt vételárból a tanító istállója is felépíthessék és a megmaradt összegből még egy olyan nagy területű szántóföld is beszereztessek, hogy annak

jövedelme az eladni szándékolt ingatlan hozadékát elérje. Utasítja azonban az egyházlátogató küldöttséget, hogy a legközelebbi kimenetele alkalmával magát a helyszínen tájékoztattassa — és a tapasztalatokról ide jelentést tegyen. Miről Sulyok István esperes és a pelbárthidai egyházközséget tudomásul vétel és miheztartás végett értesíti.

82. szám. G. Tóth Sándor csatári egyházközségi gondnok állásától való felmentését kéri a kérvényhez csatolt hatósági orvosi bizonyítvány alapján, amely szerint szédülési rohamai és ideges szívdobogása van.

A közgyűlés G. Tóth Sándort kérelmével elutasítja, mert nem látja igazoltnak azt, hogy olyan betegsége volna, amely miatt gondnoki hivatali kötelességeinek eleget ne tehetne.

Miről nevezettet jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

83. szám. Tárgyaltatott a kisszántói egyház közalapi kérvénye, amelyben közszükségletének fedezésére 300 korona segélyt kér.

Folyamodó egyház kérvényét az egyházmegyei közgyűlés pártolólág terjeszti föl az egyházkerületi közgyűléshez.

84. szám. Olvastatott a hegyközkovácsi-i, körösnagyrévi, lessi és pusztajlaki egyházaknak a ref. segélyegyletkezhez intézett kérelmei segélykérés végett.

Az egyházmegyei közgyűlés ismerve nevezett egyházaknak súlyos anyagi viszonyait, kérvényeiket pártolólág terjeszti fel az egyházkerületi közgyűléshez.

85. szám. Rendkívüli államsegélyért folyamodtak Borbély Lajos bihari tanító, Ács Endre m.-kakucsi lelkész, Szokolay Béla h.-k.-kovácsi-i lelkészek.

Amennyiben az egyházmegyei közgyűlés arról győződött meg, hogy folyamodó lelkészeket a közel multban súlyos anyagi veszteségek érték: kérvényeiket melegen

ajánlja az egyházkerületi közgyűlés figyelmébe.

A 44—57., 60—62.	számokat jegyzette	Lévai Mihály	egyházi jegyző.
Az 58—59., 63—71., 83—85.	" "	Veress István	" "
A 72—76.	" "	Tatár Zoltán	világi "
A 77—82	" "	Hegyesi Pál	" "

Hitelesítettett Nagyváradon, 1904. szept. 11.

Sulyok István,
esperes.

Ritoók Zsigmond,
egyházmegyei gondnok.

Miskolczy Árpád,
világi tanácsbíró.

J E G Y Z Ö K Ö N Y V.

Felvétetett Nagyváradon, 1904. szeptember 8-án a bihari ev. ref. egyházmegye rendes fegyelmi bíróságának ülésében.

Kitüzetik tárgyalásra Székely Imre és társainak, valamint Lukács István és társainak — mint mezőtelkii lakos ev. ref. egyháztagoknak Nánássy Imre mezőtelkii ev. ref. lelkész ellen beadott fegyelmi panasz kérvénye.

Ezek után a bíróság következőleg alakul meg:

Elnökök: Sulyok István esperes; Ritoók Zsigmond gondnok; bírák: Csák Máté, Szemes László, Nádudvari Lajos egyházi; Hegyesi Márton, K. Nagy Sándor, Miskolczy Árpád világi tanácsbírák.

Előadó: Kiss Elek.

Jegyző: Lévai Mihály.

Előadó ismerteti az ügyet. E szerint Székely Imre és társai azt kérik, hogy a telkii ev. ref. egyház évek óta nagy izgalomban levén, ezen tarthatatlan állapotnak a lelkész elmozdításával vettessék vége, mint a ki magaviseletével, hivatali kötelességének elmulasztásával, illetéktelen díjak szedésével e szomorú állapotnak az okozója. E panasz beérkezése után — esperes és Kiss Elek tanácsbíró a helyszínen megjelentek, a békéltetést megkísérelték s miután az nem sikerült, panaszosokat felhívták, hogy újabb beadványban konkrét esetekre hivatkozzanak. Mivel ezen újabb kérvény a kiszabott időig nem érkezett be, esperes a fenti első kérvényt az egyházmegyei ügyésznek kiadta s az ekkor pár nap múlva beérkezett Lukács István és társai által aláírt kérvényt panaszlott lelkésszel közölte s a beadott válaszzal együtt szintén az egyházmegyei ügyésznek adta ki véleményezés végett s az szintén az ügyiratokhoz van csatolva.

A vád, mely 24 pontban sorolja fel a konkrét eseteket, a panaszlott válaszával együtt felolvastatván a panaszosoknak a bírósági ülésben vallott képviselője, úgy a panaszlott lelkész minden vádat alaptalan rágalmaknak nyilvánító felszólalása után — a bíróság visszavonulván — következő

I t é l e t e t

hozta :

Az egyházmegyei bíróság a fegyelmi vizsgálatot nem rendeli el, a panaszlott lelkészt az ellene emelt fegyelmi vétség alól felmenti, a költségeket 14 koronában megállapítja s annak megtérítésére panaszosokat egyetemlegesen kötelezi.

I n d o k o k :

A Székely Imre és társai által beadott vád felhozza, hogy a lelkész az egyház 14000 kor. kölcsönpénzének kiadása alkalmával a rendes 8^o/_o-on kívül 1^o/_o-ot, azaz 14000 fillért szed. Minthogy azonban egy 1898. évi presbyteri határozat kijelentette, hogy ezen 1^o/_o kezelési díj az egyház számára szedetik, s a kezelésért a lelkésznek az egyház fizet: ezen alapon a vizsgálatot a bíróság elrendelendőnek nem találja

A mi a Lukács István és társai beadványában felhozott vádakat illeti: a bíróság eljárását a következőleg indokolja:

1. Azon hirlapi kifejezések, hogy a panaszlottakat sociálistáknak, az előljárókat sociálista vezéreknek nevezi, nem meggyalázó kifejezések, a sociálista elnevezés csak akkor volna meggyalázó, ha a socialismus ellentétbe jönne az állami törvényekkel. Ezek a kifejezések nem lehetnek tehát fegyelmi eljárás tárgyai, annyival kevésbbé, mert mint azt panaszosokjelentik, lelkész ellen ez ügyben bünvádi eljárás is indított.

2. A második pontban egyesek ellen indított perekről van szó. Mivel a pert Lukács indította s ez a per folyamatban van: azt ez alkalommal pertractálni nem lehet; Debreczeni Mihály ellen pedig pere nincsen a panaszlottnak, nem is volt soha.

3. A 3-ik és 4-ik pontban felhozott sértő kifejezések,

melyekkel Lukács Istvánt, dr. Sámson Nándort, Grünbaum Lipótot s Vattay Gyulát illeti, mivel itt évekkel ezelőtt történt összeütközésről van szó, nem alkalmasak vizsgálati eljárásra, az egyh. törv. 404. §-a értelmében.

4. Az 5-ik pontban felsoroltatnak azon esetek, hogy többeknek nem adott urvacsorát. Kovács Istvánra nézve tévedés, nem szándékosság áll fenn, a mi Kovács István hibás helyváltoztatásából származhatott; a Székely Imréné esete ezelőtt 10 évvel történt így egyh. törvényeink 404. §-a szerint fegyelmi eljárásra alkalmatlan; Mánya István urvacsora vételre nem jelentkezett, Székely Erzsébet pedig nem is confirmált.

5. Mezei Mihály 10 évvel ezelőtt halva született gyermekének s a Harapi Gáborral vad házasságban élő nőnek nem harangoztatott azért, mert a halálozás és temetés idejét nem tudták igazolni; a 404. §. szerint fegyelmi eljárásra tehát e pont nem alkalmas.

6. A 7-ik pont szerint 4 koronát vett az esketésért; itt jogosulatlan stólat nem vett, mert nem a rendes kitűzött időben esküdött, habár e tekintetben a lelkész a hivatással szemben nagyobb előzékenységre figyelmeztetik; a felhozott esetben constatálható volt, hogy törvényes stólat kívánt.

7. A 8-ik pont szerint Kóródi Mihálynak betegségében azért nem adta fel az urvacsorát, mert nem urvacsora osztás idején kérte, ő maga is beteg volt Ezen ügy fellettes hatósága előtt is bejelentetett 13 évvel ezelőtt történt.

8. A 9-ik pontban foglalt vád nem nyújt alapot az eljárásra, mert a lelkész párbért nem szedett.

9. A 10-ik pont szerint szabálytalanul szedett magas stólat. Igen de az ekkor kapott 25 frt stólat nem lelkészi teendőkért, hanem a temetés rendezéséért, sirkőalap és sirírat készítéséért kapta. Lukács Sándor 1895-ben rendes stóát 2 frtot, Péter János 3 frtot, Domján Jánosnétól 3 frtot kért. Ezen esetek különben is elévültek.

10. A 11-ik pontban felhozott eset, hogy Lukács Jánosné ellene pert indított, mivel őtet a lelkész baromfi elsajátítással vádolta — igaz, de ezelőtt 16 évvel történt s a lelkész felmentésével végződött.

11. A 12-ik pontban 15 évvel ezelőtt történt dolog említettik, itt is a lelkész ellen indított per, melyben a lelkész felmentetett.

12. A 13-ik pont szerint hivatalos nyomozást tartottak a csendőrök, miután a nyomok Kovács Imréhez vezettek, őt gyanúsították s mikor az ügyészség Kovács Imre ellen a vádat elejtette, azt a lelkész nem vette fel, nem perelt.

13. A 14-ik és 15-ik pontban, hogy Weisz Benő és Lukács András ellen megtorló intézkedést nem tett, épen nem azt bizonyítja, mit a vádlók állítanak, hogy perlekedő; de meg az, hogy megtorlásért nem folyamodott — fegyelmi eljárást nem von maga után.

14. A 16-ik pont szerint Lukács György bírót gazdasággal vádolta, a lelkész tagadja ennek valóságát, Lukács György 3 évvel ezelőtt elhalt, tehát e cselekmény vizsgálat tárgyát nem képezheti.

15. A 17-ik pontban felhozott vád évekkel ezelőtt történt dolgot ad elő, így a 404. § értelmében elévült.

16. A vádirat 18-ik pontjában foglalt cselekmény 1886-ból származik, ítélettel elintézve volt, a 404. §. szerint elévült.

17. A 19. tétel szerint egy kölcsön bekebelezési ügyben 80 kor. munkadíjat követelt. Ugy de ez nemcsak a bélyegdíjakat, munkát, hanem két kitörlésnek bélyeg és eljárási költségeit is magában foglalja; különben is panaszkodott nem lelkészi teendőt teljesített, s épen Lukács Ferencz felkérése folytán járt el.

18. A 20. pont szerinti vád meg nem állhat, mert azt a pert ügyvéd folytatta s a perben a lelkészre csak mint tanura történt hivatkozás.

19. A 21. pont azt hozza fel, hogy Fazekas István földjeire, mivel az örökösök azonnal nem fizettek, 10 nappal a lejárát előtt betábláztatta luczerna eladásból származott követelését. — Mivel az örökösök a követelést ki nem egyenlítették, joga volt követelése biztosításához s mihelyt a követelését megkapta, a törlési engedélyt is kiadta. Különben is magánügyben járt el s mint magánügy fegyelmi eljárásra alkalmatlan.

20. A 22-ik pontban felhozott azon tény, hogy pa-

naszlott vadászati kihágásért elítélve volt, nem vétség; de mert büntetve volt, további büntetésnek helye nem lehet, a kihágási ügyek az egyh. törvényben fegyelmi eljárás esetei közt felsorolva nincsenek.

21. A 23. sz. a felhozott Berecz Erzsébet ügye, mely 1887-ben történt volna a 404. §. alá tartozik, bizonyítva nincs, de ha Berecz Erzsébet bizonyítana is — miután a vádlott a cselekményt tagadja, egyéb bizonyíték pedig nincs: vád alapjául nem fogadható el.

22. A 24. pontban Szabó Károly volt esperesnek az alispánhoz írt átirata van felhozva; minthogy ez átirat tartalma az esperes egyéni véleménye volt, fegyelmi eljárásra alkalmas ténynek meg nem állapítható.

Mindezek alapján a vádlottat felmenti és a panaszosokat az eljárás költségeiben elmarasztalni kellett.

Ezen ítéletben vádlott megnyugodott, vádlók pedig felebbezésüket bejelentik.

R i t o ó k Zsigmond világi elnök tárgyalásra folytató lag kitüzi

II.

Kiss István n.-kerek-i egyházközségi presbyternek I. foku ítélettel már ellátott, azonban Mersány Elek n.-kerek-i egyházközségi tag által megfélebbezett fegyelmi ügyét.

A bíróság Sulyok István esperes és Ritoók Zsigmond kettős elnöksége alatt: Csák Máté, Hegyesi Márton, Kiss Elek, Miskolczy Árpád, Nádudvari Lajos, K. Nagy Sándor és Szemes László tanácsbírákból és Hegyesi Pál jegyzőből alakul meg.

Előadó: Csák Máté.

Ritoók Zsigmond elnök mindenekelőtt megállapítja, hogy a felek szabályszerűen megidéztettek, Kiss István azonban nem jelent meg.

Ezután az előadó ismerteti az ügyet. Mersány Elek Kiss Istvánnak a presbyteri állásától való elmozdítását azért kérte, mert mint gondnok az egyház pénzeit a legnagyobb szabálytalansággal kezelte. A nagykerek-i egyháztanács, mint fegyelmi bíróság a panasz elutasításával a fegyelmi

eljárást beszüntette, mert a panaszolt cselekményeket Kiss István még mint gondnok követte el s mert az ellene — mint gondnok ellen emelt hasonló panaszok folytán folyamatba tett fegyelmi eljárást a gondnoki állásáról való lemondásának elfogadásával az egyházmegyei fegyelmi bíróság a múlt év őszén megszüntette, mivel a terhére írott összegeket még azt megelőzőleg kifizette. Kiegyenlítőenül akkor egyedül a Már Lajos féle 20 kor. haszonbér maradt, amennyiben Már Lajost az egyházközség 51 korona haszonbérleti összegért perelte be s a járásbíró csak 31 koronában marasztalta azt, mivel 20 koronáról bebizonyítottak vette, hogy azt Már Lajos Kiss Istvánnak megfizette. Ez a kérdés azonban tisztázottnak nem vehető, mivel az állítólagos fizetéskor jelenvolt tanuk vallomása egymással homlokegyenest ellenkezik. Ezt a 20 koronát aztán a f. év május havában a járásbírói ítélet folytán a vádlott az egyházközség pénztárába befizette. Ezt az ítéletet a panaszló megfélebbezte s annak indokait a törvényes határidőben írásban is benyújtotta. Felebbezését indokolja azzal, hogy az egyházmegyei fegyelmi bíróság múlt évi végzése nem akadályozhatja azt, hogy az ujabban kiderült visszaélések ne üldöztessenek; hogy Kiss István állítólagos jóhiszeműségét a Már Lajos-féle eset leghatározottabban megczáfolja, hogy az egyháztanács szabálytalanul lett egybehiva és úgy hozott határozata érvénytelen. Megvádolja végül Lévai Mihály lelkészt azzal, hogy ő az oka annak, hogy a fegyelmi bíróság nem helyesen ítelt, mert ő nem a tisztakezűt pártolja, hanem a bűnös ember mellett harczol.

Rítóók Zsigmond elnök aztán a feleket szólásra hívta fel. Mersány Elek felebbezését illetve panaszát továbbra is fenntartja. Lévai Mihály lelkész kijelenti, hogy ő fegyelmi bírósági gyűlést a vonatkozó szabályok szigorú megtartásával hívta egybe, hogy ő a bűnöst pártfogolni nem szokta, sőt épen ő volt és van leginkább rajta azon, hogy a Kiss István által elkövetett hibák helyrehozassanak. Kéri azonban, hogy a Mersány Elek vádjai folytán ellene a fegyelmi eljárás elrendeltesék.

A tárgyalás berekesztetvén, a bíróság visszavonult, meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t é t :

A Mersány Elek panaszára Kiss István n.-kerek-i presbyter ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a n.-kerek-i egyháztanácsnak, mint fegyelmi bíróságnak az 1904. évi augusztus hó 14-én hozott I. foku ítéletét indokainál fogva és azért is helybenhagyja, mert a Már Lajos féle 20 kor. befizetésének sem ideje, sem ténye megállapítható nem volt.

Miután továbbá Mersány Elek felebbezésében Lévai Mihály lelkészt is súlyos vádakkal illette és a lelkész a fegyelmi eljárás elrendelését kérte — mivel arra indok egyáltalában nem merült föl: a bíróság a fegyelmi eljárás elrendelését az egyh. törvények 386. §-ának 2-ik bekezdése alapján megtagadja és Lévai Mihály lelkészt feljogosítja, hogy a panaszló Mersány Elekkel szemben köztörvényi úton keressen jogorvoslatot.

Mivel ez ellen az ítélet ellen további jogorvoslatnak helye nincs — azt a felek tudomásul vették.

KÖZIGAZGATÁSI ÜGYEK.

Ritoók Zsigmond elnök tárgyalásra kitüzi

I.

Nagy Lajos nagyváradai egyháztagnak a reá kivetett adó ellen benyújtott felszólamlását visszautasító egyház-tanácsi határozat ellen beadott felebbezését.

A bíróság Szemes László legidősebb egyházi tanács-bíró és Ritoók Zsigmond gondnok kettős elnöksége alatt Csák Máté, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor és Nádudvari Lajos tanácsbírákból és Hegyesi Pál jegyzőből alakul meg.

Előadó: Nádudvari Lajos.

Ritoók Zsigmond elnök mindenekelőtt megállapítja, hogy Nagy Lajos szabályszerűen megidéztetett, azonban nem jelent meg.

Ezután az előadó ismerteti az ügyet.

A Nagy Lajosra az 1903. évre kivetett 12 kor. adót az 1903. évi őszi közgyűléskor az egyházmegyei közigaz-gatási bíróság 6 koronára szállította le, tekintettel arra, hogy Nagy Lajos vegyes házasságban él. A nagyváradai egyházközség ennek daczára az 1904. évre ismét 12 kor. adót vetett ki Nagy Lajosra, mivel az egyháztanácsi jegy-zőkönyvekből és a meghallgatott legidősebb egyházközségi tagok előadásából kitűnt az azelőtt soha kétségesse nem tett tény, hogy az adókivetéseknél a vegyes házasságra tekintettel soha nem voltak s csak méltányossági szem-pontokból mentek annyira, hogy a vegyes házasságban élő ev. ref. nőre kisebb adót vetettek ki, mint a mennyit kellett volna, mivel tudatában voltak annak, hogy a nő csak a legritkább esetben kereső. Épen azért utasított el Nagy Lajos adóügyi felszólamlása is. Ezt az elutasító

határozatot Nagy Lajos meglebbezte, abból az indokból, hogy ő reá 12 kor. adót csak az adórendszer megváltoztatásával és a felettes hatóság mult évben hozott határozatának semmibevevásával róvhattak ki. Előterjeszti ezután az előadó még azt, hogy a felebbező fizetése a f. évben visszamenőleg január 1-ig igen is tekintélyes mérvben fel-emeltetett.

Erre a tárgyalás berekesztetett, a bíróság visszavonult s meghozta és kihirdette a következő

i t é l e t e t:

A bíróság Nagy Lajos felebbezésének elutasításával a nagyváradí egyháztanács 32—1904. sz. határozatát az ott felhozottaknál fogva és azért is helybenhagyja, mert meggyőződött arról, hogy a nagyváradí egyházközségben adórendszerváltoztatás nem történt, s mert a 12 koronában kivetett adót a felebbezőnek az 1904. évre megállapított 4000 kor fizetéséhez és 700 korona lakpénzéhez képest aránytalannak nem találta.

Ez ellen az ítélet ellen további felebbezésnek helye nincs.

R i t o ó k Zsigmond elnök tárgyalásra folytatólag kitűzi

II.

Mészáros Miklós nagyváradí egyháztagnak a reá kivetett adó ellen benyújtott felszólamlását visszautasító egyháztanácsi határozat ellen beadott felebbezését.

A bíróság Szemes László legidősebb egyházi tanácsbíró és Ritoók Zsigmond gondnok kettős elnöksége alatt: Csák Máté, Hegyesi Márton, Miskolczy Árpád, K. Nagy Sándor és Nádudvari Lajos tanácsbírákból és Hegyesi Pál jegyzőből alakul meg.

Előadó: Nádudvari Lajos.

Ritoók Zsigmond elnök mindenekelőtt megállapítja, hogy Mészáros Miklós szabályszerűen megidézttetett, azonban nem jelent meg.

Ezután az előadó ismerteti az ügyet.

A tárgyalás berekesztése után a bíróság visszavonult
s meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A bíróság Mészáros Miklós felebbezésének elutasításával a nagyváradí egyháztanács 45—1904. sz. határozatát az ott felhozottaknál fogva helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen további felebbezésnek nincs helye.

Hitelesítettett Nagyváradon, 1904. szept. 11.

Sulyok István,
esperes.

Ritoók Zsigmond,
egyházmegyei gondnok.

Miskolczy Árpád,
világi tanácsbíró.

BIRÓ JÁNOS.

1833—1904.

Biró János ev. ref. lelkész született 1833. április 6-án Hajdu-Bagason. Szülei voltak: Biró János jegyző és Kun Juliánna. Az elemi osztályok elvégzése után a debreczeni ev. ref. főiskola tanulója lett s a középiskolai tanulmányokat elvégezvén 1849-ben subscribált. Az erre következő hat éven át a felsőbb tudományokat hallgatta. A minden tantárgyból kitűnő osztályzatot nyert ifjút a főiskolai hatóság az 1856—7-ik iskolai év második felében köztanítóul az 1857—8-ik év első felében pedig esküdt felügyelőül alkalmazta. 1858. márczius 16-tól 1862. márczius 16-ig, tehát négy éven át mint rektor a berettyó-ujfalui ref. egyházban működött, a hol úgy tanításával, mint társadalmi szereplésével általános közkedveltséget szerzett. 1862. május 2-án tette le a lelkészi vizsgát kitűnő eredménnyel, s ugyanazon hónap 8-ik napján Zilahy József nagyváradai lelkész mellett elfoglalta a segédlelkészi állást. 1864. február 28-án általános szavazattöbbséggel meghívta lelkészül az örvéndi egyház, a hol haláláig, tehát több mint 40 évig közszeretelenben működött.

1864. május 13-án szentelték fel lelkésszé, a mint az a Balogh Péter püspök által aláírt bizonylat tanúsítja. Ugyanazon év szept. 13-án nőül vette Torjai Ferencz nagyváradai polgár leányát Torjay Rózát, a kivel csaknem 40 évi boldog házasságát élte. Házasságukból 10 gyermek származott, a kik közül 5 van életben, u. m.: Irén, Vilma, Margit, Ferencz és Ilona.

Biró János igen tevékeny részt vett az egyházmegyei életben. 1882-ben tanácsbírónak választották s ugyanazon év nov. 8-án le is tette az egyházmegyei közgyűlés előtt az esküt. Ezenkívül az egyházmegyei különféle bizottságoknak volt a tagja. Évek hosszú során ő volt az egy-

házmegye egyházi képviselője az egyházkerületen. Szóval mindenütt olt lehetett találni, a hol a közügy érdeke munkára hívta. Bár Isten kegyelme folytán igen szép kort ért, azért sem modorában, sem készültségében az elmaradottságnak legkisebb jele sem volt észlelhető. A mindig kiváló egészségű férfinak a halála hirtelen és váratlanul következett be 1904. aug. 27-én. Temetése nagy részvét mellett ment végbe aug. 29-én Örvénden.

Áldott legyen az igaz ember emlékezete!

Betűsoros tárgymutató

a bihari ev. ref. egyházmegye 1904. évi szeptember hó 8-ik napján Nagyváradon tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéhez.

	Szám
Adományozóknak jkönyvi kivonat küldetik	53
Ács Endre lelkész államsegélyre ajánltatik	85
Bányai István p.-ujlaki tanító korpótléka	62
Beregi egyházmegye indítványa mellőztetik	61
Biharvármegye kir. tanfelügyelője a szalárdi iskolaépítés ügyében intézkedésre kéretik	57
Biharvármegye közig. bizottsága felkéretik, hogy Siter községet ismétlő iskola felállítására utasítsa	57
Biharpüspökii presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Biró János halála felett részvét, s emléke jkönyvbe iktatva	46
Borbély Lajos tanító áll. segélyre ajánltatik	85
Csák Máté időszaki tanács rendes tagja	48
Csák Máté a csatári egyházi számadás megvizsgálására kiküld.	58
Csák Máté zsinati pótképviselővé választatott	59
Csatári egyházi számadás megvizsgálására küldöttség	58
Csökmői lelkész a vadházasok nagy számának okáról jelentsen	51
Csökmői presbyt. az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Csökmői nagyobb leányiskola átalakítása, s kölcsön felvételt enged.	78
Darvasi tanítószágban Sólyom J. megerősítettik, s az egyház bekebelezési díjat fizet	77
Darvasi torony és templomjavítás a „malom alap“ terhére engedélyezve	79
Doma Gyula lelkész áll. segélyre ajánltatik	85
Egyházak a hátralékos fizetéseket, adókat f. évi decz. 31-ig rendezzék, s a hátrányok behajtása körül árjanak el	55
Egyházak az iskola mulasztásokról szükség esetén az alispánt értesítsék	57

	Szám
Esperesi jelentés	50
Eszenyi Károly tanító 3 évre egyhm. közgyűlési képviselőnek vál.	65
Farkas Lajos bihari tanító korpótléka	62
F.-Vásárhelyi lelkész az egyház leltárát okt. 15-ig espereshez terjeszszé	54
F.-Vásárhelyi építkezési ügyben az elnökség vizsgálat elrende- lésével megbízott	73
Gyűlés megnyitása	44
Gyűlés tagjainak igazolása	45
Dr. Hajnal István gondnok halála feletti részvét	47
Hegyesi Márton az időszaki tanács tagja	48
Hegyesi Márton a csatári egyház számadásának megvizsgá- lására kiküld.	58
Hegyközkovácsi-i egyház Segélyegyleti segélyre ajánltatik . .	84
Hegyközujlaki egyház a múlt évi számadás okmányait esperes- hez terjeszszé be	58
Horthy István halála feletti részvét	47
Időszaki tanács megalakítása	48
Kiss Elek időszaki tanács pótagja	48
Kiss István nkereki-i presbyt. elleni felebbezett ügyben ítélet II. f. bir.	
Kismarjai presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Kisszántói egyház közalapi segélyre ajánltatik	83
Kongrua után a járulékok a gyámint. pénztárba megtérítendő	60
Lelkészek a kánoni vizsgálatkor a vadházasok körüli eljárás- ról jelentsenek	49
Lelkészek a gyűléseken meg nem jelenést igazolják	52
Lelkészek a filiák gondozásáról jelentésöket terjeszszék be . .	74
Lessi lelkész a filiák gondozásáról jelent	74
Lessi egyház Segélyegyleti segélyre ajánltatik	84
Lukács István és társai panaszügye Nánási Imre lelkész ellen I. f. bir.	
Mezőtelkii presbytérium a Sorbánné-féle alapok számadását beterj.	75
Merzsány Elek felebbezése a Kiss István nkereki-i presbyt. ügyében hozott ítélet ellen	II. f. bir.
Mészáros Miklós felebbezése adóügyben	II. ki. bir.
Miskolczy Árpád az időszaki tanács rendes tagja	48
Nadányi Miklós gondnok halála felett részvét	47
Nádudvari Lajos az időszaki tanács pótagja	48
Nádudvari Lajos orsz. gyámint. bizottsági tagnak választatik	49

	Szám
Nánássy Imre m.-telkii lelkész elleni panaszügy	I. f. bir.
Nagy Lajos felebbezése adóügyben	I. ki. bir.
K. Nagy Sándor zsinati pótképviselőnek választatott	59
Nagykerek-i presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan jár- jon el	57
Nagyvárad leány nev. intézet ig. bizottságának évi jelentése	69
Nagyvárad leányinternátus 1904—905. évi költségelőirányzata	70
Nagyvárad tanítóképző ügyében nagybizottság jelentése . . .	71
Nagyvárad lelkész a filiák gondozásáról jelent	74
Nyüved-i egyház számadásának okmányait az espereshez ter- jeszse be	58
Paptamási-i presbyt. a lelkészlak felépítésére felhivatik . . .	56
Pelbárhidai egyház ócska iskolaépületét nem adhatja el addig, míg e tárgyban az egyházlátogató küldöttség nem jelent . .	81
Pécsi Lajos tanító 3 évre egyhm. gyűlési képviselővé választatott	65
Pusztatoldi presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan jár- jon el	57
Pusztajlaci egyház Segélyegyleti segélyre ajánltatik	84
Rád László örvéni tanító kérvénye az állami volt szőlőtelep- nek részére leendő átbocsátása iránt	80
Révi presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Révi missziói lelkész időszaki és évi jelentése	72
Révi egyház Segélyegyleti segélyre ajánltatik	84
Ritoók Zsigmond zsinati rendes képviselőnek választatott . .	59
Siteri presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el .	57
Sorbánné-féle alapok számadását a m.-telki-i presbyt. beterj.	75
Sólyom József a darvasi tanítóságban megerősített, s bekeb. díjat fizet	77
Sulyok István zsinati rendes képviselőnek választatott	59
Szalárdi főszolgabíró a paptamási lelkészlakot vizsgálta meg	56
Szalárdi presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Szemes László az időszaki tanács póttagja	48
Székely Imre és társai, Lukács István és társai panaszügye Nánási J. lelkész ellen.	II. f. bir.
Sziki Ádám lelkész az egyház leltárát okt. 15-ig espereshez mutassa be	54
Szokolay Béla lelkész áll. segélyre ajánltatik	85
Tanítói gyámintézeti és segélyegyleti pénztári számadások tudomásul	68

	Szám
Tanító testület részéről választott egyhím. gyűlési képviselők	65
Tanügyi bizottság felterjesztése a tanterv és tankönyvek ügyében	63
Tanügyi bizottság felterjesztése a polgári hatóságok részére teljesített munkák díjazásáról	64
Tanügyi bizottság Vaday J. „Biharvármegye földrajza“ cz. művét ajánlja	66
Termény tandíj fizetésének határideje	67
G. Tóth Sándor csatári gondnok hivatalától nem mentetik fel	82
Zsinati képviselők választásáról jelentés	59
Jákóhodosi presbytérium az iskoláztatás körül szigoruan járjon el	57
Jákóhodosi egyház a számadás okmányait espereshez terjessze be	58
Jákóhodosi egyházi ingatlanok tehermentesítési ügye . . .	76
Váncsodi presbyt. az iskolázás körül szigoruan járjon el, s a 3-ik iskola felállítására utasittatik	57
Váncsodi lelkész jelentése a filiák gondozásáról	74

